

Drugi steber: varnost pred donosnostjo

INTERVJU Sergej Simoniti, direktor agencije za zavarovalni nadzor, pojasnjuje, kako skrbijo za varnost dodatnega pokojninskega varčevanja z nadzorom pokojninskih družb in zavarovalnic

Lojze Javornik
Ko govorijo o dodatnem pokojninskem zavarovanju, se ljudje sprašujejo predvsem po donosnosti in varnosti. S temi vprašanji smo se obrnili na Sergeja Simonitija, direktorja agencije za zavarovalni nadzor (AZN), ki je pristojna tudi za nadzor pokojninskih družb in zavarovalnic.

lojze.javornik@finance.si

Kakšno vlogo ima skrb za varovanje pravic zavarovancev pri delu agencije za zavarovalni nadzor?

Naše poslanstvo je prav skrb za upravičence iz pogodb, ki jih sklepajo subjekti našega nadzora. Za ta pogovor je odločilno, da nadziramo pokojninske družbe in zavarovalnice, ki izvajajo dodatno pokojninsko zavarovanje. Z nadzorom zagotavljamo, da bodo ti subjekti sposobni izpolniti pogodbene zaveze. Konkretno to pomeni skrb, da so solventni, da oblikujejo ustrezne rezervacije ter da so likvidni in sposobni sproti izpolnjevanju obveznosti.

V čem je posebnost pokojninskega zavarovanja v primerjavi z drugimi?

Dodatno pokojninsko zavarovanje ustvarja dodaten prihodek, ki zagotavlja večjo finančno varnost v starosti in dopolnjuje pokojnino iz obveznega zavarovanja. Pravice iz dodatnega pokojninskega zavarovanja so vnaprej opredeljene s pokojninskimi načrti, ki so posebna oblika zavarovalne pogodbe. Drugače od obveznega zavarovanja dodatna niso pod vplivom tveganj sprememb pokojninskega

sistema: ko je pogodba sklenjena, se pravice ne morejo več spremeniti. Zato je dodatno pokojninsko zavarovanje varna oblika varčevanja za starost. Prinese tudi določeno davčno olajšavo, ki pa bi lahko bila privlačnejša, s čimer bi država še bolj spodbujala to obliko varčevanja, saj je skrb za starostnike tudi v njenem interesu.

Kako utemeljujete trditev, da je pokojninsko zavarovanje varno?

Prepričani smo, da je zavarovanje pri pokojninskih družbah in zavarovalnicah vsaj tako varno kot katerikoli drugo zavarovanje pri subjektih našega nadzora, to je pri zavarovalnicah in pozavarovalnicah. V zgodovini Republike Slovenije še nobena zavarovalnica ni šla v stečaj ali potrebovala državne pomoči. To je zgodovinsko potrdilo o varnosti teh subjektov. Sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja ima vgrajene tudi nekatere varovalke. Prva je, da so sredstva pokojninskega sklada ločena od upravljavcev. To pomeni, da imamo posebej kritni sklad za čas zavarovanja in posebej za čas izplačevanja pokojnin. Poleg tega mora dodatno pokojninsko zavarovanje v Sloveniji dosegati zajamčeno donosnost. Pokojninska družba oziroma zavarovalnica mora za to zagotoviti kapital najmanj v višini kapitalskih zahtev. Pri oblikovanju dodatnega kapitala mora upoštevati tveganja, ki izhajajo iz jamstva za zajamčeni donos. Naša agencija stalno spremlja višino zavarovalno-tehničnih rezervacij in kapitalsko ustreznost in ob morebitnih odstopanjih ukrepa: lahko zahteva dokapitalizacijo

ali pa celo prenos pogodb od upravljavca, ki ne bi bil sposoben zagotavljati minimalnih pogojev, k drugemu.

Rente prostovoljnega zavarovanja so se začele izplačevati šele lani, ko je poteklo desetletno obdobje. Tudi piramidne sheme se zdijo varne, dokler rastejo. Ali pri nadzoru upoštevate, da obveznosti doslej ni bilo, in gledate na tiste, ki bodo prihajale?

Seveda, to je naša dolžnost. Primerjava s piramidnimi shemami v prodaji nekaterih zavarovalnih in drugih naložbenih produktov ni primerna. Tehnično nadziramo izvajalce tako, da spremljamo njihovo poslovanje na podlagi poročil in s kontrolnimi pregledi, ki jih opravljamo na podlagi prijav ali naključno. Pri preverjanju kapitalne ustreznosti preizkušamo, ali bo zavarovalnica oziroma pokojninska družba v prihodnosti sposobna izpolnjevati obveznosti. Ker smo vedeli, da se bo končalo desetletno obdobje, po katerem bodo upravičenci iz dodatnega pokojninskega zavarovanja lahko zahtevali odkup privarčevanih zneskov, je agencija prej naredila stresni test in preverila, ali bodo pokojninske družbe tak dvig zdržale, in to spremljamo tudi za naprej. Ob poteku desetletnega obdobja so bili subjekti nadzora prizadeti natančno toliko, kot smo predvideli – nobena pokojninska družba zaradi tega ni postala nelikvidna.

Ti dvigi so se dogajali po štirih letih finančne krize. Kakšen je bil njen vpliv?

Po mojem so slabe gospodarske razmere precej spodbudile dvige, saj so se zmanjšali prihodki gospodinjstev in ljudje so v dvigu pokojninskih sredstev videli eno izmed možnosti, da pridobijo dodatna sredstva. Ali je bilo to smiselno ali ne, je težko reči, ker navsezadnje gre za dolgoročno varčevanje, kjer je 10 let minimalna doba, pričakovana pa je 20-, 30- in večletna doba.

Ali niso zavarovanci z dvigi sredstev izrazili nezaupanja v dodatno zavarovanje?

Ne, mislim, da ga niso. Kot sem že dejal, objektivnega razloga za nezaupanje ni. Po mojem mnenju sta dva razloga odpovedi teh dolgoročnih zavarovanj, objektivni in subjektivni. Objektivni razlog so slabe gnotne razmere, zaradi katerih so posamezniki želeli priti do gotovine, kar sem že opisal. Drugi razlog pa je subjektiven in je odvisen od pričakovanih zavarovancev. Verjetno so razočarani nad donosnostjo. Toda pri tem je treba vedeti, da je pri dodatnem pokojninskem zavarovanju vedno na prvem mestu varnost. Ta je pri pokojninskem zavarovanju po mojem prepričanju zagotovljena. Razočaranje izhaja verjetno iz tega, da so ljudje primerjali donosnost teh produktov s produkti vzajemnih skladov in zavarovanj, vezanih na investicijske sklade, pri tem pa niso upoštevali tudi vidika varnosti.

Kako pa finančna kriza vpliva na poslovanje izvajalcev pokojninskega zavarovanja?

To vprašanje se nanaša na sestavo naložb, s katerimi zavarovalnice pokrivajo svoje

Page: 20

Reach: 57000

Country: SLOVENIA

Size: 1391 cm2

2 / 3

prihodnje obveznosti oziroma rezervacije. Zakon o zavarovalništvu zelo natančno predpisuje sestavo dovoljenih naložb. Prav ta robustni predpis je po mojem prepričanju eden izmed temeljnih razlogov, da je zavarovalništvo v celoti in tudi dodatno pokojninsko zavarovanje razmeroma dobro preživelo krizo – drugi razlog je zelo visoko razvit odnos vodstev zavarovalnih in pokojninskih družb do tveganj in tretji je delo nadzornika. Toda če se vrnem k predpisu o naložbeni sestavi: v nasprotju s predpisi drugih finančnih področij so tisti za zavarovalništvo tako natančni, da ne dopuščajo nobene interpretacije. Zavarovalnice morajo imeti sestavo naložb, kakršno predpisuje zakon, ali pa svoje naložbe dodatno urejajo s pokojninskimi načrti, v katerih se zavežejo do svojih pogodbenih partnerjev, kako bodo nalagale sredstva. Mi moramo v obeh primerih z nadzorom zagotoviti, da tako tudi ravnajo. Seveda pa v času krize opažamo pomembne spremembe. Medtem ko je še pred nedavnim veljalo, da so državni dolžniški vrednostni papirji najvarnejša naložba, kjer je bilo najmanj omejitev za nalaganje, se zdaj sestava vse bolj obrača k depozitom. Zato bi bili zdaj v interesu tako izvajalcev kot nas nadzornikov, da bi lahko povečali delež depozitov, vendar nas vežejo zakon in pokojninski načrti. Zato poskušamo v prihodnji ureditvi pri tem doseči malo več prožnosti.

Zdi se mi, da ima vezava donosnosti pokojninskega zavarovanja na donosnost državnih obveznic v krizi prav nasproten učinek od zelenega. Zahtevani donos na državne obveznice raste, zato se krepi zajamčeni donos za varčevanje, medtem ko varnost državnih obveznic upada.

Da, to je v medsebojnem nasprotju. Še zlasti zato, ker je

izračun zajamčene donosnosti vezan na donosnost državnih vrednostnih papirjev.

Toda kaj storiti? Verjetno je prav vaša agencija pristojna za predlaganje rešitev, mar ne?

Ena izmed težav dodatnega pokojninskega zavarovanja je, da so za nadzor in tudi za predlaganje predpisov pristojni različni organi. Agencija za zavarovalni nadzor je na to vprašanje opozarjala vsaj od začetka mojega mandata, a tudi že prej. O tem imamo razpravo v tako imenovani koordinaciji nadzornih organov pri ministrstvu za finance.

Finančno ministrstvo je nekoliko odstopilo od predpisane formule in za letos določilo 1,56-odstotno minimalno zajamčeno donosnost na letni ravni. Iz tega sklepam, da je ta težava za letos rešena.

Tako je. Se pa bo spet pojavila v prihodnjem letu.

Direktor Modre zavarovalnice Borut Jamnik je dejal, da bi predpisana formula na podlagi trenutne cene državnih obveznic določila okoli triodstotno zahtevano donosnost.

Tega izračuna ne morem komentirati. Sami opozarjamo na to problematiko in bomo to še počeli. Mislimo, da je to eno izmed vprašanj za nov zakon oziroma novo ureditev dodatnih pokojninskih zavarovanj. Naše stališče je, da zajamčena donosnost mora ostati zakonsko predpisana – ne strinjamo se s pobudami za odpravo zakonske ureditve zajamčene donosnosti. Vendar na drugi strani menimo, da je treba razmisliti o merilih za izračun zajamčene donosnosti in tudi o roku, v katerem se mora zagotavljati zajamčena donosnost: ali je enoletni rok smiseln glede na dolgoročnost teh produktov.

Ali so vse pokojninske družbe dosegle zahtevano donosnost?

Da.

Pokojninski skladi pa so imeli nekaj težav. Ali je mogoče, da večje težave vzajemnih skladov pri doseganju zajamčene donosnosti izvirajo iz dejstva, da skladi svoje naložbe vrednotijo po tržni vrednosti, medtem ko pokojninske družbe po vrednosti do dospelja?

To je odvisno od tega, kako ima posamezna pokojninska družba urejeno vrednotenje. Glavna razlika je, da mora sklad v lasti članov naložbe vrednotiti po tržni vrednosti, kajti to, kar je v skladu, je premoženje članov. Pokojninske družbe se od vzajemnih skladov razlikujejo v tem, da za donosnost jamči tudi pokojninska družba s svojim kapitalom.

Preverjate tudi operativne stroške zavarovalnic. Ali so pokojninske družbe in zavarovalnice po učinkovitosti primerljive z drugimi zavarovalnicami?

Mislim, da so primerljive z zavarovalnicami, ki izvajajo življenjska zavarovanja.

Za zavarovance so pomembne pokojninske rente. Izračunavajo se na podlagi tablic smrtnosti, ki temeljijo na pričakovani življenjski dobi, ta pa se daljša. Tablice smrtnosti predpisuje vaša agencija. Kako jih prilagajate?

Zavarovalnice ceno rentnega zavarovanja določajo samostojno in same izberejo tablice smrtnosti. Agencija je predpisala nemške tablice smrtnosti le za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij. Podaljševanje življenjske dobe se upošteva tako, da se v izračunih upošteva verjetnost smrtnosti glede na leto rojstva zavarovanca.

Sodišče evropskih skupnosti je odločilo, da ne sme biti več razlik med moškimi in ženskimi tablicami, torej se ne sme več reči, da ženske živijo dlje od moških, čeprav

je to res.

Po razsodbi se ne sme reči, da so ženske nevarnejše za zavarovanje, čeprav živijo dlje kot moški. Zato ministrstvo za finance pripravlja spremembo zakona o zavarovalništvu, ki bo šla kmalu v vladno usklajevanje, zakon pa mora biti sprejet do 21. decembra.

Kaj bo to pomenilo za zavarovanje pokojninskega zavarovanja?

Za tiste, ki rente že prejemale, se ne bo spremenilo nič. Bo pa določena sprememba pri tistih, ki jim bodo rente odmerjene na novo.

Ali bo razlika v primerjavi z zdajšnjimi tablicami velika?

Ne, ne bo. Vendar se s tem vprašanjem zdaj intenzivno ukvarjamo tako izvajalci kot nadzorniki ne le pri nas, ampak po vsej Evropi. Zato vam ne morem dati dokončnega odgovora, kolikšna bo sprememba.

Zanima me tudi mnenje agencije o predlogu novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Ste predlog pregledali in dali pripombe?

Bili smo pozvani, naj to storimo. Predlog zdaj pregledujemo in se pri tem omejujemo na prostovoljno pokojninsko zavarovanje. Obravnavamo ga predvsem v luči nove zavarovalniške direktive solventnost 2 in tudi v luči spremembe direktive, ki ureja poklicna pokojninska zavarovanja – tako imenovana direktiva IORP. Ker pripomb še nismo dokončno oblikovali, lahko navedem le glavne poudarke. Pozdravljamo, da je predviden pokojninski načrt tudi za izplačevanje rent, in ne samo za varčevalni del. Pozdravljamo tudi uvedbo zavarovanja življenjskega cikla. Opozarjamo, da ni rešeno vprašanje nadzora nad prostovoljnimi pokojninskimi zavarovanji, ker je še vedno predvidena delitev nadzora med agencijo za trg vrednostnih papirjev in nami, poleg tega banke kot upravljavke pokojninskih skladov ostajajo pod nadzorom Banke Slovenije, izdajanje soglasij k pokojninskimi načrtom pa

ostaja v pristojnosti ministrstva za delo. Tako imajo izvajalci štiri različne nadzornike, kar se nam zdi s sistemskega stališča vprašljivo.

■ Omenili ste evropsko direktivo o zavarovalništvu. Na okrogli mizi vseslovenskega združenja malih delničarjev o ugodnih vplivih pokojninskega zavarovanja na delovanje borz ste predstavili ideje evropske komisije, da bi zagotovili primerljivost vseh finančnih produktov in tudi prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. Kaj menite o tem?

Navedli ste dve temi. Na začetku leta je agencija za trg vrednostnih papirjev predstavila program za oživiljanje trga vrednostnih papirjev v Sloveniji. V njem so bile ideje, vezane sicer predvsem na zavarovalništvo, a verjetno tudi pokojninska zavarovanja, da bi morale zavarovalnice dejavnije sodelovati pri pospeševanju kapitalskega trga. Z drugimi besedami bi to pomenilo, da bi bile zavarovalnice bolj izpostavljene slovenskemu trgu vrednostnih papirjev. Menimo, da je to v nasprotju z našim temeljnim poslanstvom. Naše poslanstvo je namreč zagotavljanje varnosti, ne pa pospeševanje kakršnegakoli trga vrednostnih papirjev. Pri delu sledimo samo enemu cilju: da so naložbe čim varnejše.

■ Kaj pa menite o primerljivosti produktov?

Te razprave ne poznam. Na splošno pa je o želji po primerljivosti različnih finančnih produktov treba reči, da so ti namenjeni različnim namenom. Če bi na silo poskušali doseči primerljivost zavarovalnih, pokojninskih, naložbenih in drugih produktov, bi bil končni rezultat lahko v nasprotju z nameni. Pri tem je nujna velika previdnost.

■ Možnost primerjanja različnih produktov se sliši obetavno ...

Da, sliši se dobro. Toda zavarovanje ima en namen, pokojnina drugega, naložbe tretjega. Zavarovanje v kakršnikoli obliki je namenjeno varnosti.

■ In ne predvsem doseganju dobička ...

Tako je. Zato zastopamo stališče, da prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje mora imeti zajamčeno donosnost, ki nekaj stane – in je zato donosnost nekoliko nižja, kot bi lahko bila. Toda zato je varno in se imenuje pokojninsko zavarovanje. Za naložbene produkte pa veljajo druga pravila. Tu je primerljivost težko doseči. Če želimo različne produkte spraviti na isti skupni imenovalec donosnosti, bomo ugotovili, da je lahko naložbeni produkt precej donosnejši od pokojninskega, vendar veliko bolj tvegan. Zajamčeno varnost in tržno tveganje pa je težko spraviti na skupni imenovalec. ●

►► **Verjetno so nekateri razočarani nad donosnostjo pokojninskega zavarovanja. Toda pri tem je treba vedeti, da je pri dodatnem pokojninskem zavarovanju vedno na prvem mestu varnost. Ta je pri pokojninskem zavarovanju po mojem prepričanju zagotovljena.**

► Tako pravi direktor agencije za zavarovalni nadzor **Sergej Simoniti**.

